

Vyjadrenie vedeckých organizácií SAV a vedeckých spoločností pri SAV k aktuálnym návrhom zonácií Tatranského národného parku (TANAP) a národného parku Nízke Tatry (NAPANT).

Ako vedci a autority zaoberajúci sa rastlinnou, mykologickou a živočíšnou zložkou bioty, vzájomnými interakciami týchto zložiek, ako aj vzťahom prostredia a vplyvom rôznych manažmentových prístupov na tieto zložky biodiverzity, s veľkým znepokojením sledujeme návrhy aktuálne predkladaných zonácií Tatranského národného parku¹ a Národného parku Nízke Tatry² a z nášho pohľadu unáhlené snahy o ich schválenie. Zverejnené návrhy ignorujú aktuálne vedecké poznanie a postupy, ktoré sa pri vypracovaní zonácie národných parkov štandardne využívajú, a často aj po generácie nahromadené vedomosti a cenné skúsenosti.

Tiež ako hlavní autori prehľadov vegetácie Slovenska, flóry Slovenska a aktuálneho Katalógu biotopov Slovenska, ktorých obsah reflektuje potreby chrániť v Európe unikátne prírodné hodnoty a naše záväzky voči národnej a európskej legislatíve, zásadne nesúhlasíme s navrhovanými zónami tak, ako sú postupne predkladané príslušnými orgánmi štátnej správy do medzirezortného pripomienkového konania. Dôrazne odmietame spôsob, akým boli tieto zásadné dokumenty vypracované. Upozorňujeme, že ich súčasné verzie nezohľadňujú pripomienky a podklady od rešpektovaných vedcov, dostupných vedeckých dát a odborných databáz či lokálnych expertov, smerujúce k zachovaniu základného poslania národných parkov – chrániť prírodné hodnoty a prirodzené procesy, ktoré v tomto prostredí prebiehajú.

Zásadné pripomienky k zonáciám uvádzame v nasledovných bodoch

1) Navrhované zonácie dotknutých národných parkov nespĺňajú medzinárodné kritériá IUCN pre chránené územia kategórie II (národné parky)³, navyše návrhy nedosahujú národnou legislatívou požadovanú 75% minimálnu výmeru zón A+B s prísnou ochranou

Vysvetlenie: V zmysle kritérií IUCN v územiach, ktoré boli pred vyhlásením za chránené územie zmenené ľudskou činnosťou, ale v ktorých sa ekologické procesy po vyhlásení samostatne znovu obnovili, môžu byť nutné isté opatrenia na regeneráciu biotopov (napr. odstránenie nepôvodných druhov drevín). Takýto opravný manažment musí byť časovo a priestorovo jasne ohraničený a nesmie byť v rozpore s hlavným cieľom ochrany. V rozpore s cieľom ochrany nesmie byť v takýchto územiach ani oddych a voľnočasové aktivity. Z toho dôvodu by mali byť tieto činnosti orientované na prírodu a podriadené jej ochrane. V prípade národných parkov sa v zmysle našej národnej legislatívy podľa § 30 ods. 4 zákona č. 543/2002 Z. z. a) zóna A ustanoví najmä na časti územia s prevahou prirodzených ekosystémov alebo človekom málo pozmenených ekosystémov, kde cieľom je zachovať a umožniť v nich nerušený priebeh prírodných procesov; zóna A sa spravidla ustanoví najmenej na polovici územia národného parku.

Aká je skutočnosť v navrhovaných zonáciách?

¹ https://www.tanap.sk/wp-content/uploads/Projekt-ochrany-TANAP-11.02.2026_FINAL.pdf

² https://www.napant.sk/wp-content/uploads/2026/02/Final-Projekt_ochrany-o-NP-Nizke-Tatry-a-jeho-OP_-.pdf

³ <https://iucn.org/resources/publication/guidelines-applying-protected-area-management-categories-including-iucn-wcpa>

- Tatranský národný park (TANAP) návrh A zóny na výmere 37 641,77 ha (50,61 %), návrh B zóny na výmere 9133,36 ha (12,28 %)

- Národný park Nízke Tatry (NAPANT) návrh A zóny na výmere 29 125,57 ha (32,8%), návrh B zóny na výmere 18 277,45 ha (20,6 %)

Zároveň sa v A zónach navrhujú nasledovné činnosti, ktoré sú v príkrom rozpore s poslaním najcennejších jadrových oblastí národných parkov: individuálny lov raticovej zveri a predátorov pre kriticky ohrozené druhy mimo klúdových zón v oblasti (NAPANT), športové aktivity, výnimka na lov raticovej a srstnatej zveri sa udelí na presne určené lokality a časové obdobie v kalendárnom roku na výmere viac ako 15 000 ha A zóny (TANAP), vykonanie zásahov na záchranu chránených živočíchov a chránených rastlín bez bližšie špecifikovaného miesta a časového obdobia.

2) Navrhujú preradenie pomerne veľkých častí území národných parkov do najmenej prísnej zóny D, čo vytvára predpoklady pre ich ďalšiu neregulovanú urbanizáciu a ruší doteraz platné predkupné právo štátu.

3) Umožňujú neúmerný rozvoj rekreačných zariadení, najmä infraštruktúry lyžiarskych stredísk a zastavaných oblastí na úkor prírodných hodnôt národných parkov.

4) V predloženej dokumentácii nie je zrozumiteľné aký stupeň ochrany bude po zonácii platiť v ochranných pásmach národných parkov, napr. pri NPR Belianske lúky v podhorí TANAP-u.

5) Ignorujú výsledky národných aj zahraničných vedeckých výskumov v národných parkoch⁴ ako aj vedeckú komunitu napriek tomu, že táto viackrát verejne prejavila ochotu na príprave zonácií odborne participovať.

6) Menia hranice národných parkov bez adekvátneho vedeckého posúdenia a zohľadnenia výskytových dát chránených druhov a biotopov.

7) Neposkytujú dost' času a priestoru na seriózne odborné posúdenie, keďže pripomienkové konanie k návrhom zonácií bolo skrátené na minimum.

8) Znižujú stupeň ochrany v mnohých územiach európskeho významu NATURA 2000⁵, čím sa porušujú záväzky voči EÚ.

9) Mnohým vodným tokom a plesám⁶ rušia prísnu ochranu, čím budú ohrozené ich zraniteľné a veľmi vzácne biotopy.

10) Návrhy oboch zonácií neriešia potrebu regionálnej prepojenosti území dotknutých národných parkov sieťou ekologických koridorov, interakčných prvkov s okolitými chránenými územiami.

11) Sú v rozpore so záväznými opatreniami, dohodnutými s Európskou komisiou v rámci plnenia Plánu obnovy a odolnosti (ochrana biotopov hlucháňa, starých lesov ap.).

⁴ Napr. <https://om.vuvb.uniza.sk/index.php/OM/article/view/407>

⁵ Napr. SKUEV0144 Belianske lúky

⁶ Napr. rieka Belá, Studený potok, Biela Voda, Štrbské pleso

12) Územia oboch národných parkov sú unikátne z pohľadu biologickej rozmanitosti, a v rámci Slovenska sa tu sústreďuje väčšina horských endemických druhov rastlín, húb a živočíchov, vrátane glaciálnych reliktov a pralesových reliktov. Predložené zonácie nezohľadňujú ich výskyt, ekológiu a nároky na prostredie. Buď sú lokality pre mnohé druhy vyžadujúce manažmentové opatrenia (napr. motýle) zaradené v zóne A bez možnosti manažmentu, alebo druhy vyžadujúce dlhodobý bezzásah (napr. pralesové relikty) sú súčasťou zón s aktívnym lesným manažmentom.

S ľútosťou musíme konštatovať, že tvorcovia súčasnej zonácie TANAP-u a NAPANT-u (a ostatných navrhovaných zonácií) nepochopili význam tohto nástroja a svojím konaním negatívne zasahujú do konceptu ochrany prírody a krajiny Slovenska. Škody takto vzniknuté budú nezvratiteľné a poznamenajú charakter a ráz nášho najstaršieho a najvzácnejšieho národného parku, ako aj iných národných parkov na generácie dopredu. Žiadame o okamžité stiahnutie a prepracovanie návrhu v spolupráci s vedeckými autoritami tak, aby zonácia zrkadlila prírodné hodnoty a zámer zonácie, chrániť prírodné hodnoty a stanoviť jasné pravidlá rešpektujúce súčasné poznatky o biote národných parkov.

Ústav zoológie SAV, v. v. i.

Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV, v. v. i.

Ústav krajinnej ekológie SAV, v. v. i.

Ústav ekológie lesa SAV, v. v. i.

Slovenská botanická spoločnosť pri SAV

Slovenská entomologická spoločnosť pri SAV